

FLEGT VPA Independent Market Monitoring 2021 voor Nederland

Sinds 2017 is Stichting Probos voor Nederland nationaal correspondent voor de FLEGT Independent Market Monitoring (IMM) en rapporteert jaarlijks over de effecten van FLEGT VPA op de Nederlandse houthandel. Daarvoor voert zij interviews uit bij de importerende houthandel. In dit Bosbericht worden de belangrijkste resultaten van de IMM monitor van de afgelopen jaren voor Nederland beschreven met nadruk op 2021.

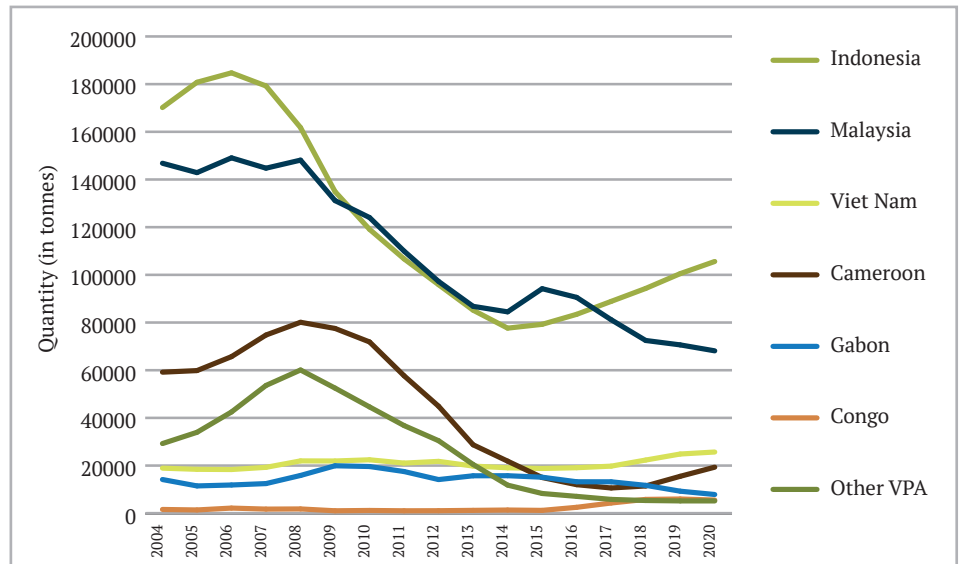
FLEGT VPA Independent Market Monitoring 2021

voor Nederland

FLEGT VPA licenties en IMM

Een Voluntary Partnership Agreement (VPA) is een vrijwillige - maar juridisch bindende - bilaterale samenwerking tussen tropisch hout producerende landen en de EU. Met als doel dat enkel nog aantoonbaar legaal geogoste en verwerkte hout(producten) vanuit dat land naar de EU worden geëxporteerd. Op dit moment zijn er 15 tropisch hout producerende landen betrokken in VPA's. VPA's zijn onderdeel van het Forest Law Enforcement Governance and Trade (FLEGT) programma van de EU. Tot nu toe heeft alleen Indonesië een VPA volledig geïmplementeerd en kan daardoor hout met een FLEGT licentie op de EU markt brengen. Alle overige landen zijn in verschillende stadia van overleg en uitvoering. Allen met als doel aantoonbare legaliteit en daarmee ongehinderde toegang tot de Europese markt.

Bij het afronden van het VPA proces heeft Indonesië erop aangedrongen dat het effect van de FLEGT licentie nauwlettend gevolgd zal worden. Daarom financiert de EU een onafhankelijke markt monitoring (Independent Market Monitoring, IMM). De International Tropical Timber Organization (ITTO) coördineert IMM. IMM analyseert houthandelsstromen en marktdynamiek en de mogelijke effecten van FLEGT licenties hierop. Via een netwerk van correspondenten in de landen met het grootste volume aan import van tropische houtproducten in Europa (Italië, Frankrijk, België, Duitsland, Groot Brittannië en Nederland) wordt inzicht verkregen in de marktsituatie in het algemeen en op hout met een FLEGT licentie en vanuit VPA landen in het bijzonder.

Figuur 1 - Nederlands importen van hout en houtproducten van VPA partner landen over de periode 2004-2020 (Bron: FLEGT IMM data dashboard).

Stichting Probos is correspondent voor Nederland en voert sinds 2017 jaarlijks gesprekken met Nederlandse importeurs van tropisch hout en houtproducten, sectororganisaties en de NVWA als toezichthouder op de naleving van FLEGT in Nederland. Daarnaast is voor de IMM rapportage gebruik gemaakt van gegevens over de Nederlandse import van houtproducten die jaarlijks door Probos worden verzameld en geanalyseerd. De geïnterviewde bedrijven vertegenwoordigen circa 75% van de totale Nederlandse import van gezaagd tropisch hardhout.

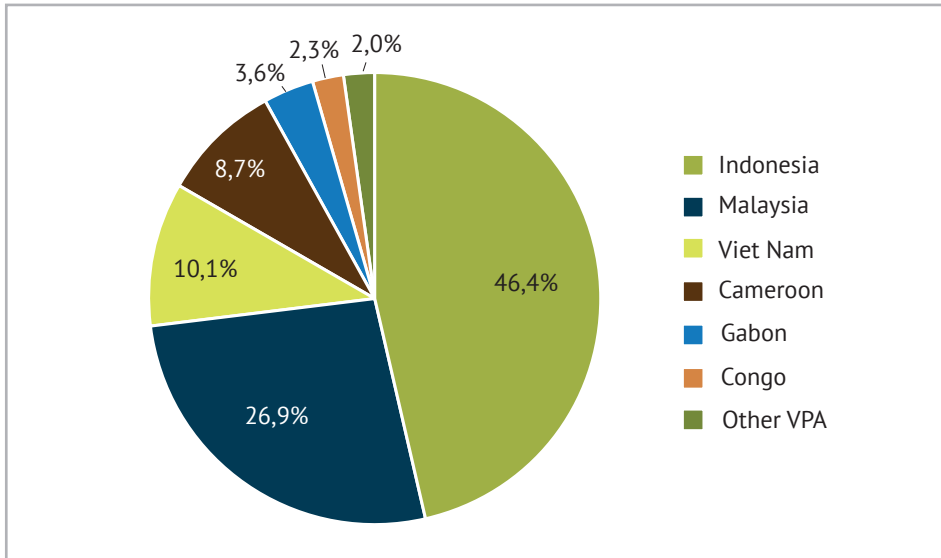
Handel met VPA partner landen

Tot een aantal jaar geleden was er een afname van tropisch houtgebruik in Nederland: van 207.000 m³ in 2011 tot 131.000 m³ in 2017, gevolgd door een beperkte groei, tot 168.000 m³ in 2020. Eenzelfde beweging is zichtbaar in relatie tot VPA landen. Vanaf 2017 is ook hier een beperkte, maar gestage groei zichtbaar; tussen 2019 en 2020 met 0,8%. Figuur 1 laat zien dat dit per land verschilt: Indo-

nesië en Vietnam laten een toename van de export naar Nederland zien, Maleisië een afname.

Van de VPA landen zijn Indonesië (46,4%) en Maleisië (26,9%) de belangrijkste landen van herkomst binnen de totale invoer van houtproducten door Nederland in 2020 (figuur 2). Het aandeel vanuit Indonesië groeit gestaag. Tussen 2019 en 2020 was de stijging 2%. Het jaar daarvoor was dit 5%. Voornamelijk ten koste van Kameroen, Vietnam en Maleisië. Bij de interpretatie van deze cijfers is het belangrijk te weten dat een aanzienlijke hoeveelheid Afrikaans hout via Maleisië en Indonesië de EU bereikt.

Tijdens het IMM onderzoek van 2020 waren Nederlandse houthandelaren positief over de marktvooruitzichten voor tropisch hout. Echter, in 2021 is het beeld genuanceerder. Voornamelijk in verband met het blijvende effect van de COVID-19 pandemie. Er is nog steeds een grote vraag, maar het voortduren

Figuur 2 - Aandeel van VPA landen die houtproducten (excl. pulp en papier) leveren t.o.v. de totale Nederlandse import van houtproducten uit VPA landen in 2020 (Bron: FLEGT IMM data dashboard).

van COVID-19 zorgt nu voor een ernstig vertraagd aanbod. Wereldwijd leidt de pandemie tot stagnatie in de houthoogst, sluiting van zagerijen en vertraagde verschepingen, resulterend in een beperkt en onvoorspelbaar aanbod. Aangezien dit nu ook effect heeft op de voorraadhoudende bedrijven is er een misbalans tussen vraag en aanbod ontstaan.

Bekendheid en ervaringen met FLEGT

Alle respondenten geven aan dat zij - in meer of mindere mate - bekend zijn met FLEGT en VPA. Zo'n 60% van de respondenten ziet de regeling als een belangrijke stap naar volledige certificering voor duurzaam bosbeheer (FSC/PEFC). Er is nu een brede waardering voor FLEGT VPA: 78% van de respondenten geeft aan de voorkeur te geven aan producten met FLEGT licentie (over niet-gecertificeerd hout), 72% ervaart dat FLEGT licenties het importeren uit Indonesië makkelijker maakt vanwege de vrijstelling van de Europese Houtverordening (EUTR). In

2017, het eerste jaar van ervaringen met deze licenties, was dit nog maar 31%. De waardering voor FLEGT VPA is dus aanmerkelijk gegroeid.

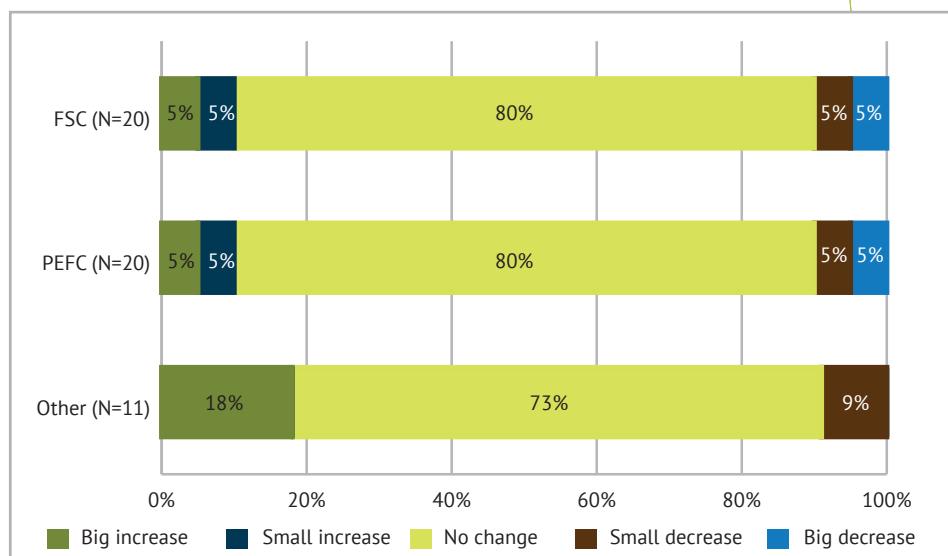
Echter, mede vanwege duurzaamheids-criteria bij aanbestedingen (zoals FSC/PEFC), zijn vrijwel alle ondervraagden van mening dat FLEGT licenties nauwelijks hebben geleid tot een groei van het marktaandeel uit Indonesië. Toch laten de statistieken een duidelijke groei zien: van 2017 tot nu groeide het aandeel van Indonesië van 17% naar 28%.

Voor het merendeel van de ondervraagden is certificering dagelijkse praktijk. Dit komt tot uiting in het marktaandeel van gecertificeerd gezaagd tropisch hardhout (67%) en tropisch multiplex (78%). Verder blijkt dat twee op de drie bedrijven een intern beleid heeft dat gericht is op het verder vergroten van het marktaandeel van gecertificeerd hout. FLEGT licenties en de VPA spelen hierin nauwelijks een

rol. Daarnaast zijn de meeste bedrijven lid van de VVNH en lopen daarin mee met het beleid van de VVNH om het marktaandeel van gecertificeerd hout te vergroten.

Aanvankelijk hadden de respondenten zorgen over de negatieve effecten van EUTR en FLEGT op het marktaandeel van FSC en PEFC. Hoewel de meeste respondenten ook in 2021 nog steeds aangeven dat het aandeel van gecertificeerd hout niet veel veranderd is, wordt zowel voor FSC als PEFC een gemiddelde daling van 10% als gevolg van FLEGT licenties genoemd (figuur 3). Deze daling blijkt minder groot dan aanvankelijk in 2017 gedacht en heeft de laatste jaren ook niet geleid tot een afname van het geïmporteerde volume gezaagd tropisch hout met FSC of PEFC certificaat. Sterker nog, de cijfers uit de monitoring die de VVNH jaarlijks uitvoert, laten voor 2019 en 2020 juist een groei in dat marktaandeel zien.

Alle respondenten waarderen de inspanningen van de NVWA rondom de handhaving van de EUTR en FLEGT VPA in Nederland. Dit is al sinds de introductie van FLEGT licenties het geval en deze waardering is wederzijds. De NVWA waardeert de kennis van 'operators' en uitvoering van de EUTR vereisten met een 4 op een schaal van 5. Bezoek van de NVWA blijft echter meer uitzondering dan regel: al vanaf 2017 rapporteert de NVWA gemiddeld ca. 50 inspecties wat overeenkomt met 1% van de bij haar bekende 'operators'. Wel noemen de bedrijven al sinds 2017 bij herhaling de noodzaak tot digitalisering van zowel EUTR als FLEGT processen. Ook zijn zij bezorgd over de verschillende niveaus van implementatie van de EUTR in de verschillende EU lidstaten.

*Figuur 3 - In hoeverre is het aandeel van gecertificeerd duurzaam of geverifieerd legaal ('other') hout in uw invoer uit tropische landen veranderd als gevolg van de markt-introductie van hout met FLEGT licentie uit Indonesië?
(Bron: FLEGT IMM data dashboard)*

En verder

Afgezien van de COVID-19 effecten zijn er tijdens de interviews in 2021 nog enkele kwesties genoemd waarvan een aantal bij herhaling terugkeert.

Meerdere respondenten noemen dat zij producten importeren via Indonesië waarin hout uit Afrika en Zuid-Amerika is verwerkt. Ook voor deze producten krijgen zij een FLEGT licentie, waarmee de invoer in Europa 'Green Lane' is. Importeurs hebben echter weinig vertrouwen in de 'verklaring van conformiteit' waarmee zou zijn verzekerd dat het hout dat door Indonesië wordt geïmporteerd ook voldoet aan alle VPA vereisten. Al meerdere jaren op rij noemen zij dat FLEGT licenties zich zouden moeten beperken tot hout uit Indonesische bossen zelf. Dit zal bijdragen aan de geloofwaardigheid van het systeem.

Al sinds de eerste IMM monitor in 2017 is een veelgehoorde opmerking dat FLEGT

alleen de legaliteit van hout betreft. Veel respondenten zien FLEGT als een stap terug op het gebied van duurzaamheid. Aanvankelijk vreesden zij dat productielanden voor FLEGT VPA zouden kiezen in plaats van FSC of PEFC, maar dit blijkt inmiddels achterhaald. Er is een groeiende waardering voor FLEGT licenties als een belangrijke stap op weg naar FSC/PEFC certificering. Mede omdat vernieuwde nationale boswetten en regelgeving in VPA landen nu belangrijke elementen bevatten rondom duurzaam bosbeheer.

Hier staat tegenover dat enkele respondenten twifelen aan de levensvatbaarheid van FLEGT VPA processen. Het duurt te lang voordat VPA landen FLEGT licenties kunnen verstrekken. Volgens hen zijn de EUTR vereisten effectiever en worden nu steeds meer een geaccepteerd onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering.

Blijvende aandacht voor het vergroten van de synergiën tussen EUTR en VPA FLEGT licenties en boscertificering is belangrijk. Het ene systeem is geen vervanging voor het andere. FLEGT is essentieel voor het leggen van het fundament onder duurzaam bosbeheer in producerende landen en moet als zodanig worden erkend. FLEGT versterkt deze basis en kan als een springplank naar duurzaamheid fungeren.

Eind van dit jaar stopt de EU financiering voor FLEGT IMM waarmee een zeer waardevol netwerk van nationale correspondenten gericht op het gestructureerd in beeld brengen van de ontwikkelingen binnen de markt van tropische houtproducten en het uitwisselen van kennis tussen landen dreigt weg te vallen. Probos pleit voor het handhaven van het bestaande netwerk van nationale correspondenten en een twee jaarlijkse survey en rapportage gericht op de Europese markt voor tropische houtproducten en waarin aantoonbaar duurzaam en/of - legaal geproduceerde producten een centrale plek krijgen.

Tot slot, maar zeker niet in de laatste plaats, bedanken we alle respondenten die sinds 2017 (meerder keren) hebben meegewerkt aan de IMM survey heel erg voor het vrijmaken van hun tijd, de zeer gewaardeerde gesprekken en waardevolle input.

Voor meer informatie over de IMM 2021 en de IMM rapportage voor Nederland, zie <https://flegtimm.eu/country-profiles/netherlands/>

*Sietze van Dijk, Jan Oldenburger
en Mark van Benthem*

Foto voorblad: Mark van Benthem